

Kuşaklar Arası Dünya: Y Kuşağının Yaşlılık Perspektifi

Intergenerational World: Generation Y's Perspective on Agedness

Birinci, E. (2020). *Y kuşağının yaşlı ve yaşlılık algısı*. Gazi Kitabevi, 274 s.

Ayşe Bahar Duyar Akça¹ 

Anahtar Kelimeler: yaşlılık, yaşlılık algısı, kuşak farkı, y kuşağı, kuşaklar arası iletişim

Keywords: agedness, perception of agedness, generation gap, generation y, intergenerational communication

Yaşlanma, bazı biyolojik değişimlerin yanı sıra psikososyal faktörler tarafından şekillenen ve sosyal bağlanımlara gömülü olan çok boyutlu bir süreçtir (Ayalon & Tesch-Römer, 2018). Dolayısıyla bu süreçte bireye eşlik eden partnerler, aile üyeleri ve arkadaşlar gibi kişilerden oluşan bir sosyal ağ içerisinde yaşlanılmaktadır. Bu sosyal ağda bulunan kişilerin yaşlanmaya dair algıları, yaşlanan kişiyle olan ilişkilerini kaçınılmaz bir şekilde etkiler. Bu nedenle yaşlılığın doğasının anlaşılabilmesi için yalnızca yaşlı olan kişilerle değil farklı yaş gruplarından insanlarla da yaşlanmaya dair çalışmalar yapmak ufuk açıcı olabilir. “Y Kuşağının Yaşlı ve Yaşlılık Algısı” isimli kitap, yaşlılık çalışmalarına tam da bu noktadan bakarak alanyazında yerini alan bir eser olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir doktora tezinin meyvesi olarak okurla buluşan bu kitap, Emre Birinci tarafından 2018 yılında kaleme alınmıştır. Birinci'nin amacı, Y kuşağı olarak adlandırılan bir neslin yaşlı ve yaşlılık hakkındaki düşüncelerini ortaya koyarak kuşaklar arası ilişkilerin anlaşılmasına katkıda bulunmaktır.

Kitap, okuyucunun metni takip etmesini ve anlamlandırmasını kolaylaştırmayı amaçlayan bir giriş bölümünden ve üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kuşak kavramı, çeşitleri ve teorisi; ikinci bölümde dünyadaki ve Türkiye'deki yaşlılık, yaşlılık algısı ve demografik değişimler; üçüncü bölümde araştırmanın yöntemi,

¹ Sorumlu yazar: Ayşe Bahar Duyar Akça (Arş. Gör.), Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Sakarya, Türkiye. E-posta: ayseduyar@sakarya.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2708-2977

Atf: Duyar Akça, A. B. (2024). Kuşaklar arası dünya: Y kuşağının yaşlılık perspektifi [E. Birinci'nin “Y Kuşağının Yaşlı ve Yaşlılık Algısı” adlı eserinin değerlendirmesi]. *Senectus*, 2(1), 127-130. <https://doi.org/10.26650/senectus.2024.2.1.0025>

bulguları ve konuyla ilgili birtakım tartışmalar yer almaktadır. Giriş bölümünde, çalışma alanına daha geniş bir açıdan bakılmasına yardımcı olacak şekilde dünyada ve Türkiye’de yaşlanmayla ilgili son gelişmelere ve yaşlılığın farklı birçok alanda nasıl ele alındığına yönelik bilgilere yer verilmektedir. Bu sayede yaşlanmanın disiplinler arası çalışılabileceğine işaret edilmektedir. Birinci bölümde, kuşak kavramı detaylı bir şekilde açıklanmaya çalışılarak farklı kuşakların özellikleri üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde, nüfusun yaşlanması ile ilgili detaylı bir alanyazın taraması karşımıza çıkmaktadır. Konu, çok yönlü ele alınarak Birleşmiş Milletler ve Türkiye İstatistik Kurumu gibi kurumların yapmış oldukları demografik çalışmaların verilerinden alınan grafiklerle pekiştirildiği için çarpıcı bir hale gelmektedir. Hem dünyadaki hem Türkiye’deki demografik bazı değişimlerin ele alınması okura karşılaştırmalı bir pencere sunmaktadır. Üçüncü ve son bölümde, araştırma deseni açıklanarak Y kuşağı özelinde “Yaşlılık nasıl anlamlandırılmaktadır?”, “Yaşlılıkla ilgili farkındalık düzeyleri nelerdir?”, “Kuşaklar arasındaki ilişki düzeyleri nelerdir?”, “Yaşlılarla anlaşmazlık yaşanan konular nelerdir?” ve “Yaşlılık hayalleri nelerdir?” araştırma sorularının bulguları sunulmaktadır.

Yazar giriş bölümünde okura her ne kadar araştırmasına dair bir resim sunmak ve bu resim üzerinde yapacağı bazı çizimlere işaret etmeye çalışmak gibi iyi niyetli bir çaba içerisinde olsa da satır aralarında karşılaşılan dil bilgisi hatalarının ve anlatım bozukluklarının, yazarın bu çabasına ket vurduğu yorumu yapılabilir. Rakamların yazıyla yazılmaması (iki yerine 2 yazmak vb.) ve ilk paragrafta “beklenmektedir” ifadesinin arka arkaya birkaç kez kullanılması bu hatalara örnek olarak verilebilir. Ayrıca “Demografik değişimler, toplumların her üyesi üzerinde etkileri söz konusu olmaktadır.”, “Kuşaklar arasındaki ortaya çıkan sorunlar, yaşlıların aile ve toplumdaki saygın imajını kaybettiği ve toplumsal bir kültürel yozlaşmanın da olabileceğini göstermektedir.”, “Çekirdek aileye dönüşüm yaşlılar üzerinde üç etkisinin olduğu belirtilmektedir.” gibi sayısını artırabileceğimiz anlatım bozukluğuna sahip cümlelerin yer alması okuyucunun metinle arasına mesafe koymasına yol açmaktadır. Yine bu bölümde karşılaştığımız başarılarından, nüfusunun gibi paragraf sonu olmadığı halde kesme işareti ile gösterilen ve doğru yazımı ön yargı olmasına rağmen “önyargı” şeklinde yazılan kelimelerin olması gibi hatalar ise yalnızca yazarın değil yayınevi editörünün de yapmış oldukları kontroller üzerine düşündürücüdür.

Giriş bölümünde dikkat çeken noktalardan biri, bazı ifadelerin açıklanmaya veya örneklendirilmeye ihtiyaç duyarak havada asılı kalmasıdır. Bir diğer nokta ise araştırma bulgusu gibi görünen bazı ifadelerden sonra herhangi bir kaynak gösterilmemesinin zihin bulandırıcı olmasıdır. Örneğin yazar, “Yaşlılık olgusunu yaşlıların nasıl gördüğü kadar toplumun gençlerinin de nasıl gördüklerinin yaşlıların yaşamları üzerinde önemli etkisi olmaktadır.” şeklinde herhangi bir kaynak göstermediği ifadeden sonra tamamen farklı bir konuya geçiş yapmaktadır. Halbuki bu ifadeden sonra okurun kafasında

hemen “Peki ama nasıl ve ne şekillerde?” gibi bir soru belirlediği kolaylıkla tahmin edilebilir. Benzer bir örnek olarak “Aktif yaşlanma raporuna göre Türkiye’de yaşlılara yönelik önyargının (ön yargı yazılmalıydı) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.” cümlesinden sonra herhangi bir kaynak gösterilmemiştir. Bu bölümün genelinde kaynaklara atıf yapmaya ve alanyazından daha fazla bahsedilmeye ihtiyacın olduğu düşünülmektedir. Giriş bölümünün sonlarına doğru yaklaştıkça gözler; araştırmanın amacı, problemi, soruları ve yöntemine dair özet bir bilgiyi aramaktadır. Ancak bu kısımlara girişte değinilmemiştir. Tüm bunlara ve sonraki bölümlerde yapılacaklara yönelik çıkarımda bulunması için deyim yerindeyse okuyucu yalnız bırakılmaktadır. Yarım kalmış hissi veren giriş bölümünden sonraki bölüme keskin bir geçişle karşımıza alanyazın taraması çıkmaktadır.

Kitabın birinci bölümünde, kuşak kavramı ve teorisi ayrıntılı bir şekilde açıklığa kavuşturulmak istenmektedir. Kuşakla ilgili farklı araştırmacılar tarafından yapılan tanımlamalara ve kuşakların özelliklerine geniş yer veren ve son dakika kendini tekrardan kurtaran yazar, çalışmanın sağlam bir zemine oturtulmasını hedeflemiş gibi görünmektedir. Kuşaklar, son derece anlaşılır bir şekilde ve Türkiye örnekleriyle açıklanmaktadır. Bu bölümde özellikle araştırmanın öznesi olan Y kuşağının fotoğrafı çok net çekilmiştir. Bununla birlikte kuşakların nasıl sınıflandırıldığına dair farklı görüşlerin tablolaştırılarak sunulması, metni okurken zevkli hale getirmektedir. Ancak araştırmacının, bu araştırma için kullanmayı tercih ettiği kuşak sınıflandırmasını neden tercih ettiğinin bilimsel arka planını açıklamaması, okuyucuyu ikinci bölüme kafasında bazı soru işaretleriyle göndermektedir.

“Dünyada Demografik Değişim, Yaşlılık ve Yaşlılık Algısı” isimli ikinci bölüm, Türkiye’deki ve dünyadaki demografik değişime ve yaşlanmaya odaklanmaktadır. Seneca’dan Hipokrat’a, Cicero’dan Platon’a ve Aristoteles’ten İbn-i Sina’ya kadar birçok büyük düşünürün yaşlılıkla ilgili görüşleri paylaşılarak renklendirilen bu bölümde yaşlılık; tarihsel, evrensel ve çok boyutlu (biyopsikososyal) bir perspektif ile sunulmaktadır. Bu sayede okur, tarihsel süreç içerisinde yaşlılık algısının değişimini değerlendirebilir hale gelmekte ve güncel araştırma bulguları ile geçmişi karşılaştırabilme olanağını bulmaktadır. Ayrıca psikososyal ve fiziksel boyutlarıyla yaşlılık hakkındaki bilgilerimizin netleşmesi sağlanmaktadır. Birçok insanın zihninde aynı anlama gelen yaşlılık ve yaşlanma kavramlarının farklı olduklarına da yine bu bölümde değinilmektedir. Okuyucu bu bölümde kitabı neden okumaya başladığını hatırlamakta ve araştırmanın önemini bölüm içerisindeki yumuşak geçişlerle kavramaktadır.

Kitabın en heyecanlı bölümü (belki de Y kuşağı olarak sınıflandırıldığı için) diyebileceğimiz üçüncü bölümde, araştırmanın yöntemi ve araştırma bulguları detaylı bir şekilde açıklanmaktadır. Ayrıca araştırma bulguları önceki araştırma sonuçlarıyla birlikte değerlendirilmekte ve konuya dair bazı öneriler sunulmaktadır. Araştırma,

nitel bir çalışma olarak tasarlanmış ve 35 kişi ile yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Bulgular; “Yaşlılık Algıları”, “Yaşlılarla Görüşme Sıklığı ve İletişim Biçimleri”, “Yaşlılarla Anlaşmazlık Yaşanan Konular”, “Kuşakların Birbirlerine Karşı Tutumları Hakkındaki Görüşleri”, “Yaşlıların Rollerini Hakkındaki Görüşleri”, “Kuşakların Karşılıklı Beklentileri Hakkındaki Görüşleri” ve “Yaşlılık Hayalleri” başlıkları altında derli toplu ve açık bir şekilde okura sunulmaktadır.

Araştırmanın geneline yayılan yazım ve noktalama hataları, anlatım bozuklukları, bazı araştırmaların kaynağının gösterilmemesi, metin içinde atıfta bulunulan bir çalışmaya kaynakçada yer verilmemesi, kaynakçada yazarların soyadlarının baş harflerinin alfabetik sıralamaya göre yazılırken sıraların kayması, güncel alanyazın çalışmalarının kitap genelinde az görünmesi, iki tablonun yanlış konumlandırılması gibi bir doktora tez çalışmasında görmeyi beklemeyeceğimiz bazı hatalar olsa da kitabın/araştırmanın konusu yaşlılıkla ilgili farkındalığı artırmayı sağlama noktasında epey umut vaat edici görünmektedir. Ayrıca böyle bir konuda yapılmış bir doktora tezinin kitaplaştırılması, konunun daha fazla kişiye ulaşmasına aracılık edecektir.

Yazar; kuşaklar arası dayanışmanın yaratılması, medyanın yaşlılar lehinde kullanılması, eğitim kurumlarının alt seviyelerinden itibaren yaşlılar hakkında öğretilerin artırılması gibi faydalı olabilecek önerilerde bulunmaktadır. Dolayısıyla yazarın bu alanda daha fazla çalışma yapılması ihtiyacına yönelik bir çağrıda bulunduğu varsayılabilir ve bu durum takdir edilesidir.

Kaynakça

Ayalon, L., & Tesch-Römer, C. (2018). *Contemporary perspectives on ageism*. Springer Nature.